

פינת הלשון

המילה הרומית minimus = הכי קטן, נמוך וכו' שאפשר, בעברית **מוזערי** = מינימלי, כאשר **המוזער** הוא המינימום האפשרי.

אופטימלי (ש.ת.) או **אופטימום** (ש.ע.) גזורים מן המילה הרומית optimus = הכי טוב שאפשר.

בעברית **מיטבי** = אופטימלי, כאשר המיטב הוא הכי טוב האפשרי, האופטימום במצב או בתנאים נתונים.

יוצא מזה, שכאשר אומרים **מקסימליזציה**, **מינימליזציה** או אף **אופטימליזציה** הכוונה היא לגרום למצב או מגמה או דבר כלשהוא להיות **במירבו, במזערו או במיטבו**, התאמה.

אקוילנטי (ש.ת.) או **אקוילנט** (ש.ע.) גזורים מן הרומית = [להיות בעל ערך שהוא = valere] + [שווה = aequus] = **שווה־ערך**, ז"א להיות בעל ערך שווה ביחס לדבר או פרט או מצב שהוא.

העורך

יש לנו בעיה עם **אילואציה** (evaluation). מקורה של המילה האנגלית בשפה הרומית: valere = להיות שווה משהו, להיות בעל ערך שהוא. לכן נתרגם את המילה הלועזית ונשתמש במונח **הערכה**.

ההערכה יכולה להיות על בסיס ידע מספרי ואז היא עשויה להיות קרובה לדיוק. אולם, לעתים קרובות די לנו בהערכה כללית המבטאת מצב או מגמה, כגון: מקסימלי, מינימלי, אופטימלי או אף אקוילנטי. הבה נסביר את מקורן של המילים ונציין את המונחים המקבילים בשפה העברית.

מקסימלי (שם תואר) או מקסימום (שם עצם) גזורים מן המילה הרומית maximus = הכי גדול, גבוה, וכו' שאפשר. בעברית **מירבי** (או מרבי) = מקסימלי, כאשר **המירב** הוא המקסימום האפשרי.

מינימלי (ש.ת.) מינימום (ש.ע.) גזורים מן

מכתבי קוראים

במספר אנשים. ברצוני להבהיר שלא היתה לי ואין לי כל כוונה לפגוע באיש. רק טובת העניין ורצון למנוע שגיאות בעתיד ומניעת השקעות כספיות גדולות שלא לצורך עמדו לנגד עיני בכתבי את המכתב הנ"ל.

הפעם לכתבתו של אברהם הברון מקיבוץ בארי "על כללי בניה שנשתכחו" (משק הבקר

לכבוד
"משק הבקר והחלב"

שלום רב,

מכתבי למערכת שפורסם ב"משק הבקר והחלב" בחודש אוגוסט כתגובה על מאמרו של אבישי רם מקיבוץ ברקאי כנראה פגע אישית

והחלב אוגוסט 85).

עיקר טענתי בדבר רוחב הסככה. אברהם מציע לבנות סככה שרוחבה 4.00 מטרים והצל שעובר ממערב לסככה בבקר, למזרחיה אחרי הצהריים, מגדיל את השטח המוצל הזמין לפרה פי שלושה. אבל, בכל שעה משעות היום לא יהיה הצל רחב יותר מאשר 4.00 המטרים שהגג מכסה. אם נחשב מהו שטח הצל לפרה ניווכח שכאשר אורך הסככה כאורך האבוס, ובאבוס מוקצים 75 ס"מ לפרה, שטח הצל לפרה יהיה 3.00 מ"מ בלבד.

המצב חמור יותר כאשר משאירים פסי הליכה בקצות הסככה למניעת מעבר הפרות דרך הסככה בדרכן מהחצר שליד האבוס אל החצר שמאחורי הסככה. במקרה זה, ואלה רוב הסככות בארץ, שטח הצל לפרה יהיה רק 2.50 מטרים רבועים. שטח זה מתקרב מאד לשטח הפיזי של הפרה הרובצת. כאשר רוב הפרות רובצות, וישנן כמה שעות במשך היום בהן התופעה הזו קיימת, הצפיפות תהיה דומה לצפיפות הסרדיניים בקופסא.

בקוראליים הראשונים שנבנו בארץ היו מספר סככות ברוחב דומה ואחרי זמן קצר מאוד נאלצו המשקים להרחיבן.

הרעיון שהצל הנווד מגדיל את שטח רביצת הפרות תיאורטי בלבד. וזאת מכמה סיבות:

ראשית, השטח המרופד הוא מתחת לסככה בלבד; משני צידי הסככה – רצפות בטון. הפרות מעדיפות, ובצדק, רפד לרביצה ויהיה מצבו אשר יהיה. בקיץ הבטון חם ואינו מתקרר מיד כאשר הצל מגיע אליו ובחורף הבטון רטוב וקר. אכן, ניתן לראות שרוב הפרות מעדיפות לרבוץ מתחת לגג.

שנית, הגג מגן על הפרות מקרינת השמש בקיץ ומהגשם בחורף. בסככה שרוחבה 4.00 מ' וגובהה 4.00 מ' כפי שמציע אברהם בשרטוט המצורף למאמרו, גשם שיורד בזווית של 45, ורוב הגשם כזה, מרטיב את כל שטח הריפוד בדיוק כשם שקרני השמש פוגעות בכל שטח הריפוד (ראה השרטוט הנ"ל).

שלישית, התנועה במשולש: מזון – מים – מנוחה. השלב ה"יצירתי" ביותר בסדר היום של הפרה הוא אכן שלב המנוחה והעלאת הגרה. אם הפרות נאלצות לקום ממרבץן וללכת אחרי הצל מספר פעמים בשעת ה"יצירה" נפגע השלב הזה ונפגעת היצירה.

ולבסוף, אברהם התעלם מנושא הקרינה הסביבתית. קרינה זו, הבאה מהסביבה ולא ישירות מהשמש, מחממת את גוף הפרה במידה ניכרת. רצוי להקטין את פגיעתה ככל האפשר. הדבר אפשרי בסככה רחבה (פרופסור ע. ברמן ממליץ לבנות סככה ריבועית שרוחבה זהה לאורכה).

בכל מקום הננו ממליצים על סככה ברוחב של 12.00 מטרים. השטח לפרה כזו יהיה בין 7.50 ל-8.00 מטרים רבועים. לאור הניסיון המצטבר, זו כנראה המידה האופטימלית ברוב חלקי הארץ.

הרמת תשתית הסככה ויצירת "גבעה" בגובה 60 ס"מ במרכז הסככה לכל אורכה תורמת רבות ליובש הרפד ואיוורור הסככה.

הערה נוספת: שקתות המים חייבות להיות מוצלות. כאשר לביטון החצרות: רצפת בטון היא אכן השקעה רווחית ברפת. אוסיף ואומר שלא רק רווחית, אלא גם הכרחית. חצר ללא בטון היא חצר קיצית בלבד. בחורף הופכת החצר לביצה עמוקה וטובענית. חצר בטון אינה מעכבת את ייבוש הזבל יותר מאשר חצר ללא בטון. כל תשתית, אפילו חולית, נאטמת לחלוטין לחלחול מים לאחר תקופה קצרה מאד של חלחול מי גשם עם זבל לתוכה.

ולסכום: השטח הכולל המוקצה לפרה קבוע, חלקו בטון וחלקו סככה. מחיר הסככה יקר אך במעט ממחיר רצפת הבטון כולל התשתית שמתחתיו. כך שהחלפת חלק מרצפת הבטון בגג ללא בטון, אינה מייקרת באופן משמעותי את מחיר הרפת, ותועלתה רבה.

יריב ארמון

ממ"ד למבני משק

תגובה לתגובות

אנו משקיעים באנשי שדה אשר עושים ימים כלילות בשיפור המנה וביעוץ במשקים הקיבוציים והמושביים. המכון מהווה בעיקר במה למפגשים ולהחלפת מידע בין המחקר והשדה ומידע זה נהפך לנחלת הכלל במדינת ישראל. מי משלם בעבור זה? הטפתו של רוני רוזן "לגישה שיווקית" ללקוח, האם עובדה זו נשכחה מעינינו? האם מתמור כלקוח של אגרוזן מטופלת באותה מידה שהלקוחות שלנו מטופלים? דומני שלא. באשר לדינמיות והתאמת המערכת לדרישות המשתנות, מי כמו המכון לא קופא על שמריו ומתמודד עם כל שביב של חדשנות בתחומי חומרי הגלם, תזונה וטכנולוגיה. מה יש לשפר במערכת, מה יש לשנות, אנו הולכים עם המגדל, הרפתן, גם נעזור לו כפי שאנו עוסקים בזה היום. מרכז המזון אינו אנטיטזה למכון, אלא המשך טבעי בשיקול לרווחיות של הענף במשק. התנאי הבלעדי הוא חשבון אמת לעלות הייצור, למחירי חומרי הגלם, לפחת אמת וטיב המוצר הסופי במשק הבודד, לעומת המכון המרכזי. לכשיתקיימו כל אלה, נחליט כולנו האם נסתם הגולל על מכון התערובת, או שמא המשך קיומו הכרחי, ביחוד בימים קשים אלה העוברים על ענפי החקלאות וענפי בעלי החיים במיוחד.

שלום לנדס
קיבוץ ניר-עם
מתמור בע"מ

בחוברות "משק הבקר והחלב" 197-198-193 הועלו השגות, תגובות ועצות בנושא: המכון המרכזי בשנות ה-80-90 לאן? גם אני אנסה לתרום לויכוח ותגובה לתגובות, על ידי קביעת מספר עובדות. א. לולא קם בשנות החמישים-שישים המכון המרכזי ברוב חלקי הארץ, פני ענף בעלי החיים ובעלי הכנף היה נשאר אולי בגודלו ההיסטורי. ב. לולא קם המכון המרכזי, טכנולוגית המזון וההשגים שהושגו היו אולי נשארים צמודים למערך המכוניים שהיו קיימים במשקים אז, אולי בשיפור מה ובעלות השקעה הרבה יותר גבוהה. ג. לולא המכון המרכזי אשר היה מחלוצי ונושאי הדגל של מערכת התזונה, אולי לא היינו מגיעים להשגים בשטח התזונה. ד. לולא המכון המרכזי אולי היינו ממשיכים לערבב שק סובין בשק כוספה, שק חרובים בשק שעורה גרוסה, בתוספת מנת ויטמינים או מינרלים שקופלק היה מספק לנו והתוצאות בהתאם. ה. לולא המכון המרכזי לא היינו מגיעים לנושא כיפתות התערובת, פעולה מקובלת כיעילה וחסכונית גם על דעת חברים שפיקפוקם מאתמול נדם. ומספר תגובות לידידנו רוני רוזן מאגרוזן. המכון המרכזי מייצר תערובת ומלווה אותה עד למשחטה ועד למיכל החלב; מיטב הכספים

בוקר!

אנא סייע לספר העדר בחידוש מבחני מהירות הגדילה, על ידי רישום מדוייק של תאריך הלידה של כל עגל וכן שם האב ומספרו בתעודת הזיהוי של העגל